

ANALIZA COMPARATIVĂ A REGLEMENTĂRILOR PRIVIND INSTITUȚIA ÎMPĂCĂRII PENALE ÎN UNELE STATE ALE SISTEMULUI DE DREPT ROMANO-GERMANIC ȘI CEL ANGLO-SAXON

**Elena BUGUȚA,
doctorandă**

SUMMARY

Every legal system has a number of features that distinguishes it from other systems. These features are normally reflected in the institution concerning reconciliation. Generally speaking, the regulations relating to reconciliation of offender with the victim are usually inserted in the criminal laws of the states as:

- Circumstances that mitigate liability, criminal penalty or other circumstances to be taken into account when the penalty is established;
- Conditions that lead to the release from criminal responsibility or punishment;
- Special conditions of release from criminal liability or penalty provided by the criminal standards contained in the special part of criminal law.

Also, regulations concerning the conditions of reconciliation may be provided in the criminal procedure laws.

* * *

Este evident că fiecare sistem juridic are o serie de particularități care îl diferențiază de alte sisteme. Aceste particularități se răsfrâng, în mod normal, și asupra reglementărilor ce vizează instituția împăcării.

Reglementările referitoare la împăcarea vinovatului cu partea vătămată sînt, de regulă, inserate în legile penale ale statelor în calitate de:

- circumstanțe care atenuează fie răspunderea, fie pedeapsa penală sau circumstanțe care trebuie luate în considerație la aplicarea pedepsei penale;
- condiții care conduc fie la liberarea de răspundere penală, fie la liberarea de pedeapsa penală;
- condiții speciale de înlăturare a răspunderii penale sau pedepsei penale, prevăzute de norma penală cuprinsă în părțile speciale ale legilor penale.

De asemenea, reglementările referitoare la condițiile de realizare a împăcării pot fi prevăzute în legile procesual-penale.

A. Împăcarea penală în unele state ce țin de sistemul de drept romano-germanic

Codurile Penale ale Germaniei, Franței, Spaniei, Poloniei și Chinei au în comun, într-un fel sau altul, o serie de reguli de ordin general (în Codul penal al RM poartă denumirea de Partea generală) și norme care descriu anumite tipuri de infracțiuni și pedepse (Partea specială).

Codul penal al Spaniei a fost adoptată în noiembrie 1995. Aceasta include trei cărți. Prima carte – “Dispoziții generale cu privire la crime și delictе, persoanele responsabile, sancțiuni, măsurile de securitate și alte consecințe ale încălcării penale,” ne amintește de partea generală a Codului penal

al RM, celelalte două – de Partea specială.

Codul penal al Republicii Federale Germania a fost adoptat în 1871. În 1975, în Germania de Vest a fost modificat Codul Penal: s-a adoptat o nouă parte generală a legii penale, și au fost făcute amendamente la partea specială.

Codul penal Polonez, adoptat la 06.06.1997, la fel ca legea penală autohtonă, include două părți – Partea generală și Partea specială.

Majoritatea legilor penale conțin prevederi referitoare la reconcilierea făptuitorului cu victima și (sau) atenuarea daunelor cauzate în calitate de circumstanță atenuantă.

De exemplu, art. 22 din Codul penal spaniol stabilește în calita-

te de circumstanțe care atenuează acțiunile făptuitorului îndreptate spre repararea prejudiciului cauzat părții vătămate prin infracțiune sau acțiunile care înlătură consecințele infracțiunii în orice fază a procesului penal, pînă la emiterea sentinței.

Partea generală a Codului penal din Germania conține cinci secțiuni, inclusiv secțiunea a treia, “Implicațiile juridice ale infracțiunii.” Capitolul II “Stabilirea pedepsei”, § 46 statuează în calitate de condiții care urmează a fi luate în considerare de către instanța de judecată la stabilirea pedepsei (care arată argumentele pro și contra infractorului), împreună cu motivele și scopurile infractorului, modul de acțiune și consecințele

infracțiunii, comportamentul anterior al infractorului, alte condiții de ordin personal, comportamentul făptuitorului după comiterea infracțiunii – în special voința făptuitorului de a se împăca cu victima infracțiunii [1, p. 147-148].

Codul penal al Poloniei în secțiunea VI “Principiile de stabilire a pedepsei și măsurilor penale” stabilește regulile și principiile, precum și limitele pedepselor. Articolul 53 § 2 prevede că stabilind pedeapsa ce urmează a fi executată, instanța va acorda o atenție specială motivației și comportamentului făptuitorului ..., în special, dorința de a micșora prejudiciile sau de a îmbunătăți în alt mod sentimentul public al justiției precum și comportamentul victimei. Se conține, de asemenea, o dispoziție care ia în considerare rezultatele pozitive de mediere între victimă și executor sau reconciliere între ele într-o procedură în fața instanței sau parchetului.

În conformitate cu art. 60 § 2 din Codul penal al Poloniei instanța de judecată poate aplica, de asemenea, acte de clemență, în cazuri deosebite, chiar și atunci când legea prevede sancțiuni foarte dure în cazul în care victima s-a împăcat cu făptuitorul, prejudiciul a fost reparat, sau victima și făptuitorul au convenit asupra unei modalități de reparare a pagubei produse în urma comiterii unei infracțiuni.

Așa cum s-a menționat, împăcarea făptuitorului cu victima poate acționa, de asemenea, ca un motiv independent de eliberare de răspundere penală. Aceasta este caracteristic doar pentru dreptul penal spaniol. În acest sens, este demn de remarcat faptul că legiuitorul spaniol utilizează termenul de “încetarea răspunderii penale”

și nu pe cel de “înlăturare”, ca în Codul penal al Republicii Moldova [2, p. 185-186].

Toate motivele de încetare a răspunderii penale sînt enumerate într-o secțiune separată de prima carte, intitulată “Încetarea răspunderii penale”. Art. 130 din primul capitol stabilește în calitate de condiții de încetare a răspunderii penale faptul iertării făptuitorului de către victimă. Iertarea trebuie să fie exprimată într-o formă neechivocă și trebuie formulată înainte ca făptuitorul să înceapă executarea efectivă a pedepsei. Asupra circumstanțelor enunțate instanța de judecată audiază victima după pronunțarea sentinței dar înainte de executarea pedepsei [3, p. 99].

Considerăm că, în acest fel, legiuitorul spaniol a prevenit eventualele abuzuri care ar putea parveni din partea organelor de urmărire penală și a victimelor infracțiunilor. Astfel, împăcarea se va putea produce doar pentru cazul în care persoana adusă în fața judecății va fi găsită vinovată de comiterea infracțiunii.

În cazurile de crimă sau delict împotriva persoanelor cu handicap și a minorilor, instanța, ținînd seama de avizul procurorului, poate respinge iertarea autorilor la cererea reprezentanților legali ai minorilor sau incapacibililor [3, p. 100-101].

Pentru a respinge grațierea, de care am vorbit mai sus, instanța judecătorească trebuie să audieze din nou reprezentanții persoanelor limitate în capacitatea de exercițiu.

În același timp, legea penală nu conține nici o altă condiție de înlăturare a răspunderii penale pentru cazul iertării făptuitorului de către victimă.

Respectivele reglementări au

anumite similitudini cu instituția împăcării (art. 76 din Codul penal spaniol), întrucît, la fel ca în cazul împăcării, în situația iertării făptuitorului de către victimă ajung la un anumit consens ce permite tragerea concluziei că efectele sau o mare parte dintre efectele negative ale infracțiunii au fost înlăturate.

Pentru Spania este caracteristic și faptul că legea penală reglementează și cazurile de liberare de pedeapsa penală în cazul comiterii anumitor categorii de infracțiuni (Cartea 2 “Infracțiuni și pedepse” și Cartea 3 “Delicte și pedepse”). Legea penală spaniolă conține totodată și o serie de reglementări procesuale care stabilesc procedura de introducere a cererii de iertare a celui vinovat.

Articolul 201 din Cartea a 2-a prevede că pentru pornirea unei cauze penale privind infracțiunile incriminate de prezentul capitol (Capitolul I «Divulgarea și difuzarea informațiilor secrete» din secțiunea a X-a, “Crime împotriva vieții private, a dreptului la propria imagine și la inviolabilitatea domiciliului”), este nevoie de o plîngere a victimei sau a reprezentantului ei legal. În cazul în care victima este un minor sau o persoană incapabilă, plîngerea poate fi depusă de către unul dintre părinți sau alt reprezentant legal, sau cauza penală poate fi intentată din oficiu de către organele procuraturii.

Iertarea făptuitorului de către partea vătămată sau de către reprezentantul său legal are ca efect încetarea procesului penal și liberarea de răspundere penală, prin derogare de la al doilea paragraf din secțiunea a 4-a din articolul 130 din Codul penal al Spaniei. Astfel, în aceste cazuri instanța nu poate respinge cererea de ier-

tare chiar și pentru cazul în care organele procuraturii vor da aviz negativ solicitării de liberare de pedeapsă.

Prevederile art. 201 din Codul penal al Spaniei sînt repetate fidel de articolul 202, care reglementează răspunderea pentru crimele îndreptate împotriva dreptului la inviolabilitatea propriei imagini.

O abordare oarecum diferită se observă pentru alte două infracțiuni - calomnia și insulta. În conformitate cu art. 216 din Codul penal al Spaniei „... Nimeni nu poate fi condamnat pentru calomnie sau insultă, în lipsa unei plîngeri înaintate de către partea vătămată. Persoanele vinovate de comiterea infracțiunii de calomnie sau insultă sînt liberate de pedeapsă în cazul iertării de către partea vătămată sau de către reprezentanții legali ai acesteia, în cazul infracțiunilor împotriva minorilor sau incapabililor, cu acordul instanței de judecată, ținîndu-se cont de opinia acuzatorului.” Prin prevederile articolul 217 sînt completate reglementările anterioare, și anume: „...la soluționarea chestiunii referitoare la liberarea de pedeapsă pentru comiterea unei infracțiuni de insultă sau calomnie trebuie să fie reparate toate prejudiciile precum și urmează a fi compensate cheltuielile legate de publicarea sentinței...”.

În acest fel, legiuitorul a stabilit pentru respectivele componente de infracțiuni alte două condiții, pe lângă condiția împăcării cu victima, necesare de îndeplinit pentru liberarea de pedeapsă. Totuși, din conținutul art. 217 din Codul penal condiția reparării prejudiciului nu reprezintă un element obligatoriu pentru liberarea de pedeapsa penală [2, p. 188].

Precum am menționat anterior,

Cartea a 3-a cuprinde componentele de infracțiuni și pedepsele pentru acestea. Articolul 639 din Codul penal spaniol în secțiunea a V-a „Dispoziții generale cu privire la delict”, stabilește că pentru faptele care sînt cercetate doar la plîngerea victimei, plîngerea poate fi depusă și de către organele procuraturii dacă fapta a fost comisă împotriva unei persoane minore, incapabile sau invalide. Lipsa plîngerii nu împiedică însă luarea măsurilor preventive”.

Totodată se stabilește că împăcarea cu victima reprezintă un temei de liberare de pedeapsă, sau de executarea acesteia. Prin urmare, în cazul contravențiilor, împăcarea delincventului cu victima reprezintă și un temei de încetare a executării pedepsei.

Legea nu stabilește care sînt totuși consecințele împăcării dacă delincventul s-a împăcat cu victima după achitarea amenzii sau a unei părți din aceasta. Altfel zis, legea penală a Spaniei nu răspunde la întrebarea dacă, în asemenea cazuri, se restituie ori nu amenda achitată.

Codul penal al Germaniei conține în § 46 (el a lipsit în redacția Codului penal din 1975), prevederi potrivit cărora există posibilitatea reducerii pedepsei și scutirea totală de pedeapsă pentru cazul în care persoana vinovată a reparat prejudiciul.

În cazul în care repararea prejudiciilor presupune suportarea unor cheltuieli considerabile din partea vinovatului și prejudiciile sînt reparate în tot sau în parte, atunci în temeiul § 49 alin. (1), instanța este în drept să reducă pedeapsa sau să renunțe la aplicarea acesteia dacă pentru infracțiunea comisă legea penală prevede o pedeapsă privativă de liberate pentru

un termen de pînă la un an de zile sau o amendă de pînă la 360 unități convenționale”

Codul penal german nu face însă o delimitare între noțiunile de răspundere penală și pedeapsă penală. Conform legii penale germane, liberarea de pedeapsă penală este admisă atît în cazul în care prejudiciul a fost recuperat, cît și pentru cazul reparării parțiale a acestuia. În același timp este de reținut că liberarea de pedeapsă reprezintă un drept al instanței, dar nu o obligație. În condițiile democrației germane avansate, nu putem să afirmăm că această stare de lucruri s-ar putea constitui într-un dezavantaj pentru făptuitor [4, p. 67].

Codul penal al Germaniei conține secțiunea a IV-a ”Plîngerea penală privată, permisiunea urmării penale și cerința urmăririi penale”. Din punctul nostru de vedere, o asemenea abordare a legii penale este greșită, deoarece secțiunea respectivă nu conține de fapt norme penale, dar procesual penale.

Astfel, în § 77(1) din respectiva secțiune se stabilește că „... dacă infracțiunea este urmărită doar la plîngerea prealabilă a victimei, atunci această plîngere poate fi depusă în exclusivitate de către victimă, dacă legea nu stabilește altfel”.

Normele cuprinse în secțiunea a IV-a, cuprind reglementări clare cu privire la termenul în care urmează a se depune plîngerea, precum și alte aspecte procesuale.

În același timp, paragraful 77 (d) conține o normă care permite retragerea plîngerii prealabile: ”Plîngerea poate fi retrasă. Despre retragerea plîngerii se poate anunța înainte de finisarea procesului penal. Plîngerea retrasă nu poate fi depusă repetat.”

În această ordine de idei, trebuie să observăm că legea penală a Germaniei nu arată care ar putea fi motivele de retragere a cererii. În astfel de condiții, înțelegem că motivele ar putea fi diverse – de la iertarea făptuitorului pînă la împăcarea cu acesta.

Despre faptul care anume infracțiuni sînt urmărite doar la plîngerea prealabilă sau care infracțiuni sînt urmărite indiferent de existența plîngerii ne vorbesc unele paragrafe ale Codului penal sau normele conținute în Partea specială a Codului penal german.

În dreptul penal al unor țări străine se întîlnesc situații în care repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune reprezintă un instrument juridico-penal de influență independent. În special, această condiție este inserată în legea penală a Poloniei și a Chinei. De exemplu, articolul 39 din Codul penal polonez stabilește „... că măsurile penale de influență, în special, sînt: obligația de a repara prejudiciul cauzat prin infracțiune, executarea unei obligații pecuniare.

Obligația de a repara prejudiciul cauzat prin infracțiune este stabilit de către instanță în cazul unei infracțiuni care a condus la moartea victimei, în caz de vătămări corporale grave, în cazul în care infracțiunea a cauzat pierderea unui organ sau a funcțiilor acestuia, pentru crime împotriva securității în transport, sau pentru infracțiuni împotriva mediului, proprietății sau schimbului economic [2, p. 186].

În loc de a repara prejudiciul, instanța de judecată poate dispune atribuirea în favoarea victimei a unor compensații bănești pentru vătămări corporale grave, provocarea unor disfuncții ale organelor

corporale, pentru tulburări de sănătate, precum și pentru recuperarea altor pagube.

Codul penal al Poloniei nu are o secțiune sau un capitol care să reglementeze condițiile de înlăturare a răspunderii penale. Totuși, art. 59 al Codului penal stabilește că „... în cazul infracțiunilor pentru care este prevăzută o pedeapsă privativă de libertate nu mai mare de 3 ani, iar prejudiciul cauzat prin infracțiune este nesemnificativ, instanța este în drept să nu aplice pedeapsa penală dacă sînt stabilite măsuri penale de influență și dacă scopul legii penale poate fi atins prin îndeplinirea acestor măsuri. În alți termeni, legea penală a Poloniei stabilește posibilitatea eliberării de răspundere penală în cazul aplicării unei măsuri penale, inclusiv măsura ce poate consta în condiția de reparare a prejudiciului.

Încă în Evul Mediu în China exista o regulă generală care guverna situațiile de dobîndire ilegală a proprietății: „...stabilirea valorii proprietății dobîndite ilegal este ceea ce determină pedeapsa.” În calitate de sancțiune pentru dobîndirea ilegală a proprietății altuia era stabilită pedeapsa pecuniară a cărei evaluare se făcea pornind de la mărirea pierderilor suportate de către victimă. Determinarea mărimii daunelor cauzate prin infracțiunea de dobîndire ilegală a proprietății se făcea printr-o recalculare a valorii bunurilor dobîndite ilicit, transformarea prețului pagubei în prețul mătasei și obligarea făptuitorului la achitarea prețului de piață cel mai mare la mătase de la locul unde a fost săvîrșită fapta”. Pentru daunele cauzate prin furt și jaf opera o regulă specială: “ pentru bunurile furate sau jefuite se achita un preț dublu” [6, p. 337].

Articolul 32 din Codul penal al Chinei, adoptat la 1 iulie 1979, stabilea că, în ceea ce privește persoanele care au comis infracțiuni minore și pentru care nu există necesitatea de a fi urmărite în justiție, nu pot fi aplicate sancțiuni penale, ținîndu-se cont de circumstanțele specifice ale cauzei. În privința acestora putea fi aplicată mustrarea publică sau pocăința scrisă, solicitarea publică a iertării, restituirea prejudiciului sau aplicarea de către autoritatea administrativă competentă a unei sancțiuni contravenționale [7, p. 49-50].

B. Împăcarea penală în unele state ce țin de sistemul de drept anglo-saxon

În Anglia contemporană principalul izvor de drept îl reprezintă preceptul judiciar și regulamentele parlamentului. Precum se întîmplă și în alte ramuri de drept, dreptul penal este bazat, în cele mai multe cazuri, pe hotărîrile judecătorești. Astfel, fiecare instanță de judecată trebuie să urmeze practica instanțelor superioare, iar instanțele superioare sînt legate de propriile hotărîri pronunțate anterior pentru spețe asemănătoare.

În SUA, ca și în Anglia, nu există o sistematizare unitară a legilor penale, fapt determinat de specificul caracterului federativ al țării. Astfel, în SUA nu există o lege penală unică. Principalele izvoare de drept ale SUA sînt: Constituția SUA, constituțiile statelor ce formează federația, legile penale formate, în primul rînd, de codurile penale ale statelor și actele subordonate acestor legi.

Nici legea penală a Angliei, nici cea a SUA nu conține vreo reglementare referitoare la posibilitatea împăcării victimei cu făptuitorul.

Încă în anii '70 ai secolului trecut, iertarea făptuitorului de către

victimă nu reprezenta un temei al eliberării de pedeapsă decât în cazul așa-numitului "atac simplu", prin care se înțelegea orice acțiune care scotea în evidență intenția de a utiliza forța. În celelalte cazuri, împăcarea nu reprezenta un temei de încetare a urmării penale [8, p. 119].

În ultimii 30 de ani, inclusiv în Anglia și SUA, o alternativă a justiției punitive a devenit justiția restaurativă. În cazul justiției restaurative piatra de temelie nu este pedeapsa, ci împăcarea victimei cu făptuitorul și asigurarea reparării prejudiciului cauzat prin infracțiune.

Conceptul de justiție restaurativă a apărut în Canada, în anii '70 ai secolului trecut, iar adepții acesteia tratează infracțiunea drept o faptă îndreptată împotriva intereselor private ale persoanei, iar uneori chiar împotriva unui cerc îngust de persoane [9, p. 211].

La baza ideii de justiție restaurativă stă credința că în cazul abordării tradiționale a infracțiunii, interesele victimei nu sînt luate în considerație. Tradițional, infracțiunea este tratată ca o faptă împotriva intereselor generale ale societății, împotriva statului, iar cei judecați sînt supuși unei proceduri, care îi face să se gîndească doar la situația lor. Această procedură împiedică infractorul să-și asume obligațiile pe care le are față de persoana împotriva căreia a acționat.

Instrumentul principal al procedurii justiției restaurative îl reprezintă medierea. Din punct de vedere istoric, această instituție a luat naștere în sistemul de drept anglo-saxon. În sistemul continental al dreptului, medierea a început a fi aplicată pe larg la finalul anilor '80, începutul anilor '90 ai sec. al XX-lea.

Actualmente, programele justiției restaurative funcționează cu succes în Canada, SUA, Noua Zeelandă, Australia, Anglia, Germania, Franța, Olanda, Polonia, Cehia, Belgia, Finlanda, etc.

Adepții justiției restaurative sînt de părere că aceasta are efecte atît la nivelul micro, cît și la nivelul macro. Astfel, la nivelul micro problema infracționalității este soluționată prin intermediul reparării prejudiciului cauzat prin infracțiune, iar la nivelul macro prin micșorarea infracționalității datorită influenței nivelului micro [8, p. 122].

În acest fel, rolul sancțiunii în cadrul justiției restaurative constă în atingerea unor rezultate la nivelul comportamentului, atitudinilor materiale și morale atît ale victimei, cît și ale infractorului.

Justiția restaurativă poate fi privită nu doar ca o alternativă pentru justiția tradițională, dar și ca o mișcare socială, deoarece în programele acesteia sînt atrase nu doar victimele și infractorii, dar și membri ai diferitelor organizații neguvernamentale și ale altor grupuri sociale.

Programele de împăcare între victimă și infractor sînt create, în special, pentru anumite grupuri de persoane: tineri sau persoane care au încălcat legea penală pentru prima oară, sau care au comis infracțiuni neînsemnate.

De exemplu, în Noua Zeelandă, pentru soluționarea conflictelor, apărute în urma comiterii unei infracțiuni de către minor, sînt create așa-numitele conferințe de familie. Acest tip de reuniuni permit victimei, făptuitorului, membrilor familiei acestuia și reprezentanților puterii să se întîlnească și să discute deschis situația creată ca urmare a infracțiunii. Rezultatul

acestor întruniri îl reprezintă împăcarea victimei cu făptuitorul și repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune de către părinții făptuitorului.

Programele de împăcare se referă uneori și la infracțiuni grave. Astfel, în Columbia Britanică împăcarea este permisă chiar și în cazul infracțiunii de banditism, viol în serie și chiar omor.

Soluționarea conflictelor dintre victimă și infractor pe calea încheierii acordului de împăcare este cunoscută și țărilor din America Latină.

Legislația din El Salvador nu permite forme alternative împăcării încheiate în afara instanțelor judecătorești. Totuși, noile reguli procesual-penale adoptate în anul 1998 stabilesc că acordul dintre victimă și făptuitor poate înceta procesul-penal în cazul comiterii infracțiunilor contra patrimoniului precum și în cazul altor infracțiuni pentru care legea penală prevede pedepse privative de libertate pentru un termen mai mic de 3 ani. În același timp, acordul de împăcare trebuie să conțină clauze clare referitoare la modul de compensare a prejudiciului [10, p. 86].

Legislația procesual-penală a Venezuelei, adoptată în anul 1997, nu are o aplicare deplină, deși două reglementări sînt funcționale din 1998: "Acordul privind reparațiile și compensațiile și recunoașterea faptelor".

"Acordul privind reparațiile și compensațiile" poate fi încheiat în cazul infracțiunilor patrimoniale și al infracțiunilor comise din imprudență. Acest tip de soluționare a conflictului este asemănător procedurii de încheiere a acordului de împăcare.

În Brazilia nu există organe în atribuțiile cărora ar intra împăcarea victimei cu făptuitorul. În ace-

lași timp, instanțele judecătorești sînt însă în drept să emită opt tipuri de sentințe alternative sentințelor de condamnare la închisoare, inclusiv stabilirea unei compensații bănești în beneficiul victimei [9, p. 66].

Legislația țărilor în curs de dezvoltare nu conține reglementări referitoare la posibilitatea împăcării victimei cu făptuitorul, deoarece se consideră că repararea prejudiciului de către făptuitor nu este o manifestare a educării făptuitorului, ci reprezintă o obligație a acestuia. În acord cu această idee, multe state în curs de dezvoltare instituie în calitate de pedeapsă și obligația reparării prejudiciului.

Repararea prejudiciului produs prin infracțiune, în calitate de pedeapsă penală, se utilizează pe larg în India, China, Noua Guinee, Etiopia, Uganda, Tanzania, Sudan, etc. [5, p.44].

De obicei, obligația reparării prejudiciului figurează atât în calitate de pedeapsă principală, cât și în calitate de pedeapsă complementară.

Pentru țările care fac parte din sistemul continental de drept, le sînt, în general, caracteristice următoarele trăsături:

1) împăcarea cu făptuitorul este stabilită de legile penale, în primul rînd, în calitate de circumstanță ce atenuează răspunderea sau pedeapsa, iar în al doilea rînd,

în calitate de condiție care micșorează pedeapsa;

2) în normele cuprinse în Partea generală a codurilor penale, împăcarea reprezintă o condiție de liberare de răspundere penală în cazul infracțiunilor ușoare.

Legislația penală a țărilor care fac parte din sistemul anglo-saxon nu conțin, în general, norme care ar permite împăcarea făptuitorului cu victima.

În țările în curs de dezvoltare nu există anumite dispoziții legale speciale referitoare la împăcarea victimei cu făptuitorul, însă aici, din punct de vedere istoric, au fost dezvoltate reglementări care stabilesc în calitate de pedeapsă compensația, adică repararea prejudiciului comis prin infracțiune.

În concluzie, multe țări ale lumii sînt orientate spre justiția restaurativă în dauna celei punitive sau tradiționale.

Recenzent:

Viorel V. BERLIBA,
doctor în drept,
conferențiar universitar

Referințe bibliografice

1. Сабитов Р.А. *Посткриминальное поведение* (понятие, регулирование, последствия). Томск: Изд-во Томского ун-та, 1995.

2. Кузнецова Н. *Уголовное право ФРГ*. Москва: Изд-во Моск. ун-та, 1980.

3. Коробеев А.И. *Уголовно-правовая политика: тенденции и перспективы*. А.И. Коробеев, А.В. Усс, Ю.В. Голик. Красноярск: Изд-во Красноярского ун-та, 1991.

4. Кычанов Е.И. *Основы средневекового китайского права* (VII – XIII вв.). Москва: Наука, 1986.

5. Карнозова Л. *Восстановительное правосудие: идеи и перспективы для России*. Л. Карнозова, Р.Максудов, М. Флямер. Рос. Юстиция, 2000, № 11.

6. Китайская Народная Республика: *Конституция и законодательные акты*. Л.М. Гудошникова. Москва: Прогресс, 1984.

7. Кривоченко Л.Н. *Классификация преступлений*. Харьков: Вища школа, 1983.

8. Полянский Н.Н. *Уголовное право, уголовный суд Англии*. 2-е издание, пересм. и дополн. Москва: Юрид. лит., 1998.

9. Пашин С. *Понимание преступления*. Москва: Угол. Право, 2000, № 3.

10. *Новое уголовное право России*. Общая часть: Учебное пособие. М.: Зерцало: ТЕИС, 1995.